DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ZIĘBICE 2021

Wydział Funduszy Zewnętrznych, Rozwoju i Promocji
Ziębice 2021

Spis treści

1. Diagnoza społeczna Gminy Ziębice – cele, zadania, metody 3
2. Występowanie i rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Ziębice 7
3. Dominujące problemy społeczne Gminy Ziębice w świetle badań 15
Wyniki przeprowadzonej ankiety 15
Ankieta dla uczniów 15
Ankieta dla dorosłych mieszkańców 27
Alkoholizm 38
Pozostałe uzależnienia 41
Przemoc 42
Pozostałe problemy 44
4. Wnioski 45
5. Zakończenie 47

1. Diagnoza społeczna Gminy Ziębice – cele, zadania, metody

Każda społeczność lokalna w swoim codziennym funkcjonowaniu boryka się z różnorodnymi problemami. Gwałtowne przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, jakie dokonały się w XXI wieku, doprowadziły do przeobrażeń w niemal każdej sferze życiaspołecznego przyczyniając się do przeobrażenia starych i powstawania nowych problemów społecznych. Dodatkowym, ale bardzo istotnym źródłem problemów stała się pandemia coronavirusa, która wywarła ogromny wpływ na życie pojedynczych jednostek i całych społeczeństw. Nagle pojawiły się ogromne społeczne ograniczenia: praca i nauka zdalna, trudności w podróżowaniu, bardzo restrykcyjna izolacja, zakaz zgromadzeń, spotkań, trudności finansowe zamkniętych firm i zakładów pracy. Dodatkowo wzmożony lęk przez zachorowaniem, nieubłagane statystyki zgonów, utrata członków rodzin, bliskich i przyjaciół. To co się działo i dzieje na świecie i w Polsce znacznie odbiło się również na społeczności lokalnej. Nowa rzeczywistość wtargnęła bez ostrzeżenia w życie seniorów, osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, znacznie wzmagając istniejące już problemy. Niektórzy socjologowie twierdzą, iż współczesne społeczeństwo produkuje znacznie więcej problemów społecznych niż społeczeństwo tradycyjne. Problem społeczny" – zjawisko, które w percepcji społeczności uznawane jest za stwarzające konieczność podjęcia działań zmierzających do ich rozwiązania, a czasem przeciwdziałania jego powstaniu.

Problem społeczny w definicji Paula B. Hortona i Geralda R. Lesliego to:

a) zjawisko, które jest niepożądane społecznie i kłopotliwe ze względu na natężenie, częstotliwość występowania, zasięg, charakter następstw,

b) porusza znaczną część społeczeństwa - kłopotliwa kwestia musi zaistnieć w świadomości społecznej i uzyskać krytyczną opinię; w ten sposób obiektywnie istniejące zjawisko przeobraża się w subiektywnie odbierany problem społeczny,

c) wydaje się możliwe do przezwyciężenia - musi istnieć przekonanie, że problem można rozwiązać; zwiększa to szanse na autentyczne zaangażowanie członków zbiorowości i wypracowanie praktycznych dyrektyw służących jego eliminacji lub minimalizowaniu negatywnych skutków,

d) przezwyciężenie go jest możliwe poprzez działania zbiorowe - konieczna jest nie tylko aktywność „profesjonalistów od danych problemów", ale masowe wsparcie

społeczne — uzyskane dzięki zbliżonym sposobom interpretacji zjawiska.[1]

Jak pisze portal ngo.pl: Diagnoza społeczna lub ekspertyza społeczna – jest to dokument, w którym opisuje się określone sytuacje, zdarzenia i społeczne uwarunkowania danej społeczności.

Opracowanie diagnozy społecznej jest niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu wprowadzania zmian: zarówno, jeśli planowane są całkowicie nowe rozwiązania, jak i gdy konieczność dokonania konkretnych zmian wynika z uciążliwości obecnych warunków.

Bezpośrednim rezultatem przeprowadzenia diagnozy społecznej jest ekspertyza bądź raport, który stanowi podstawę do przeprowadzenia prognoz przyszłych wydarzeń oraz działań ekspertów, np. z zakresu polityki społecznej i oświatowej.

Najważniejsze rodzaje diagnozy społecznej:

- diagnoza historyczno-przyczynowa (wskazuje na przyczyny i mechanizmy pojawienia się problemu społecznego);
- diagnoza twórcza lub kreatywna (podejmuje próbę wskazania czynników społecznych, które mogą stać się zalążkiem pożądanych zmian);
- diagnoza poznawcza (daje w sposób opisowy lub porównawczo-opisowy charakterystykę diagnozowanego fragmentu rzeczywistości w zestawieniu z szerszymi procesami i zjawiskami społecznymi, stanowi podstawę budowania wiedzy teoretycznej o danym problemie społecznym).

Diagnoza społeczna to badania, które odpowiadają na pytania: „jak jest" (w społeczeństwie, instytucji, rodzinie). Są one podejmowane z przesłanek społecznych (zwykle w odpowiedzi na sytuację problemową w życiu społecznym) i mają cele praktyczne (zastosowanie wiedzy naukowej dla skutecznego przekształcania rzeczywistości)

Najważniejsze przedmioty diagnozy społecznej w polityce społecznej:

- poziom (standard) życia – stopień zaspokojenia potrzeb materialnych
- jakość życia – zaspokojenie pozostałych potrzeb (niematerialnych), związanych z zadowoleniem z życia
- typy stosunków społecznych – relacje np.: pracodawca – pracownik (stosunki pracy), mieszkaniec – społeczność lokalna (badania samorządności), obywatel –

[1] T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92

państwo (zagadnienia bezpieczeństwa socjalnego), bogaci – biedni (nierówności społeczne)

- funkcjonowanie polityki społecznej, w tym jej instytucji,
- sfery życia społecznego, które są ważnym kontekstem dla prowadzenia polityki społecznej, np.: sytuacja ludnościowa, gospodarka i zachodzące w niej procesy, kultura i wartości społeczeństwa i ich przemiany.

Typy diagnozy społecznej w polityce społecznej

- diagnoza klasyfikacyjna – odpowiada na pytanie z jakiego typu problemem mamy do czynienia?
- diagnoza genetyczna – jakie są przyczyny obserwowanych zjawisk?
- diagnoza znaczenia – czy i jakie znaczenie mają dane zjawiska dla funkcjonowania danego przedmiotu?
- diagnoza fazy – na jakim etapie jest dany problem? [2]

Metody zbierania danych:

- obserwacje i eksperymenty,
- badania sondażowe (ankieta, wywiad),
- wtórna analiza danych (badania na podstawie spisów, dokumentów urzędowych)
- badania jakościowe (analiza dokumentów osobistych, obserwacja uczestnicząca, wywiad swobodny)." [3]

Celem niniejszej Diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Ziębice było zidentyfikowanie uzależnień, przemocy oraz stanu wiedzy społeczeństwa na ten temat i oceny sytuacji w jego oczach. Postanowiono zbadać następujące kwestie:

- Problemu alkoholowego (alkoholizmu) – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą". Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w diagnozie.
- Problemu narkotykowego (narkomania) – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w

[2] B. Szatur-Jaworska, Diagnozowanie w polityce społecznej. IPS UW, Warszawa 2002, s. 19
[3] Poradnik-ngo.pl/diagnoza społeczna (data dostępu 10.10.2021)

celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich"

- Problemu uzależnień behawioralnych niezwiązanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem i telefonem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, lecz w wyniku rzeczywistości, którą przyniosła pandemia (nauka i praca zdalna) coraz trudniejszy w zdiagnozowaniu.
- Zjawiska przemocy w rodzinie oraz w placówkach oświatowo - wychowawczych – Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Wbrew stereotypom, nie istnieje tylko przemoc fizyczna: znacznie trudniejsza do zdiagnozowania jest przemoc psychiczna, seksualna, ekonomiczna itp.

W celu przeprowadzenia badań i rozeznania problemów, pod koniec 2021 roku przeprowadzono dwa badania ankietowe: dla uczniów placówek oświatowo – wychowawczych (od 10 roku życia) oraz dla dorosłych mieszkańców Gminy Ziębice. W badaniu uczniów wzięło udział 207 osób, w badaniach osób dorosłych – 165 respondentów. Oprócz tradycyjnej ankiety przeprowadzono szereg wywiadów z mieszkańcami Gminy w różnym wieku, w tym osobami uzależnionymi, sprawcami i ofiarami przemocy, dyrektorami szkół, nauczycielami i rodzicami oraz sprzedawcami napojów alkoholowych.

Podczas sporządzania diagnozy bazowano na informacjach uzyskanych od Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ziębicach, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatu Policji w Ziębicach, psychologa, prawnika i terapeuty – zatrudnionych w Gminnym Centrum Pomocy w Ziębickim Centrum Kultury.

2. Występowanie i rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Ziębice

Na podstawie statystyk **Gminnego Centrum Pomocy działającego w Ziębickim Centrum Kultury** wyłania się obraz potrzeb i działań Gminy Ziębice w zakresie problemów społecznych. Dane przedstawione za rok 2021 obejmują okres do października 2021 roku, z uwagi na czas przygotowania niniejszej diagnozy i termin zbierania informacji.

Psycholog zatrudniony przez Gminę Ziębice:

2020 rok

Ilość udzielonych porad - 228

ilość osób nieletnich - 38

ilość kobiet - 29

ilość mężczyzn - 10

2021 rok

Ilość udzielonych porad - 193

Ilość osób nieletnich - 15

ilość kobiet - 26

ilość mężczyzn - 14

Kancelaria radców prawnych udzielająca porady prawne:

Rok 2020 – udzielono 365 porad

Rok 2021 –udzielono 372 porady

Średni czas przeznaczany dla jednego klienta (czas jednej porady) to 40 minut. Zdarzają się jednak tematy trudniejsze, gdzie rozmowa z klientem trwa nawet ponad godzinę, jak i krótsze porady.

Terapeuta do spraw uzależnień

		2020		2021	
		Od I do X	Zdalnie od XI do XII	Zdalnie od I do IV	Od V do X
Ilość porad indywidualnych w ramach Punktu Konsultacyjnego		**82**	**16**	**24**	**70**
	Osoby nieletnie	9	2	2	9
	mężczyźni	42	7	13	41
	kobiety	31	7	9	20
Osoby stale uczestniczące w zajęciach dla uzależnionych		**7**			**4**
Osoby stale uczestniczące w zajęciach dla współuzależnionych		**10**			**9**

- *Większość porad dla osób uzależnionych od alkohol, u głównie mężczyźni.*
- *Osoby młodsze i nieletnie w większości przypadków używają narkotyków najczęściej amfetaminy i mieszają ją z alkoholem.*
- *Kobiety to najczęściej osoby współuzależnione lub uzależnione od alkoholu.*

Komisariat Policji w Ziębicach

nietrzeźwi kierowcy

2020 r - 61

2021 – 49

zakłócanie porządku

2020 - 156

2021 – 189

oszustwa internetowe

2020 - 3

2021 - 4

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Liczba Niebieskich Kart przekazana do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ziębicach w latach 2018 – 2020

Liczba Niebieskich Kart	**2018 r.**	**2019 r.**	**2020 r.**
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart część A	**19**	**26**	**38**
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart część C	14	12	29
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart część D	7	10	30
Ogólna liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty w danym roku	**32**	**40**	**52**

Źródło: opracowanie MGOPS na podstawie Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018, 2019, 2020.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, objętych pomocą w formie poradnictwa w latach 2018 – 2020

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa	**2018 r.**	**2019 r.**	**2020 r.**
psychologicznego	18	20	58
prawnego	11	10	30
socjalnego	46	50	63
zawodowego	0	3	10
medycznego	0	0	0

Źródło: opracowanie MGOPS na podstawie Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018, 2019, 2020.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z pomocy Gminnego Centrum Pomocy – Punktu Konsultacyjnego w Ziębicach w latach 2018 – 2020

			2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z pomocy Gminnego Centrum Pomocy – Punktu Konsultacyjnego w Ziębicach	**OGÓŁEM**		29	31	41
	w tym **kobiety**	ogółem	21	20	23
		w tym niepełnosprawne	0	0	2
		w tym starsze	0	0	3
	w tym **mężczyźni**	ogółem	8	11	14
		w tym niepełnosprawni	0	0	0
		w tym starsi	0	0	2
	w tym **dzieci**	ogółem	0	0	4
		w tym niepełnosprawne	0	0	0

Źródło: opracowanie MGOPS na podstawie Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018, 2019, 2020.

Udzielone świadczenia – zadania własne gminy

	2019 rok			2020 rok		
FORMY POMOCY	**LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA**	**LICZBA RODZIN**	**LICZBA OSÓB W RODZINACH**	**LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA**	**LICZBA RODZIN**	**LICZBA OSÓB W RODZINACH**
RAZEM	505	398	766	659	601	1112
ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	80	80	95	80	80	92
w tym przyznany dla osoby: samotnie gospodarującej	70	70	70	71	71	71
pozostającej w rodzinie	10	10	25	9	9	21
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	59	57	78	79	79	160
w tym przyznane z powodu: bezrobocia	28	27	34	56	56	120
długotrwałej choroby	25	24	36	11	11	20
niepełnosprawności	5	5	9	12	12	20
innego niż wymienione	9	9	9	8	8	8
SCHRONIENIE	3	3	3	4	4	4
POSIŁEK	149	94	270	137	86	238
w tym dla: dzieci	100	54	222	85	46	190
USŁUGI OPIEKUŃCZE	108	107	155	94	94	138
ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	5	5	10	9	9	17
SPRAWIENIE POGRZEBU	X	3	3	X	2	2
INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	270	260	546	244	237	443
w tym: zasiłki specjalne celowe	45	44	85	20	20	38
PRACA SOCJALNA	X	68	92	X	70	94
Odpłatność gminy za pobyt w DPS	21	21	21	27	27	27

źródło: opracowanie MGOPS

Liczba dzieci umieszczonych poza rodziną biologiczną w 2019 i 2020 roku

LICZBA DZIECI UMIESZCZONYCH POZA RODZINĄ BIOLOGICZNĄ		
TYP PLACÓWKI	**2019 rok**	**2020 rok**
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	**1 dziecko**	**5 dzieci**
RODZINY ZASTĘPCZE (zawodowe lub spokrewnione)	**33 dzieci**	**32 dzieci**
w tym: zawodowe rodziny zastępcze spokrewnione rodziny zastępcze	**12 dzieci 21 dzieci**	**11 dzieci 21 dzieci**

źródło: opracowanie MGOPS

Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w 2019 i 2020 r

LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY ASYSTENTA RODZINY	2019 rok	2020 rok
LICZBA RODZIN	**16**	**21**
w tym z postanowienia sądu	**0**	**0**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Ziębicach

Karta Dużej Rodziny

W 2019 r. w ramach programu dla rodzin wielodzietnych Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ziębicach przyjmował i realizował wnioski na Kartę Dużej Rodziny. W omawianym okresie wpłynęło 129 wniosków o przyznanie KDR. Wydano 249 kart, w tym 187 kart dla rodziców.

W 2020 r. wpłynęło 36 wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny. Natomiast wydano 127 kart, w tym 91kart dla rodziców.

Dodatki mieszkaniowe

W 2019 roku 104 gospodarstwa domowe z terenu gminy Ziębice otrzymały w MGOPS w Ziębicach dodatki mieszkaniowe. Natomiast w 2020 roku tą formę wsparcia otrzymało 96 gospodarstw domowych.

Dodatki energetyczne

W 2019 r. w MGOPS w Ziębicach 75 gospodarstw domowych otrzymało dodatki energetyczne, natomiast w 2020 roku - 24 gospodarstwa domowe.

„Za życiem"

W 2019 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ziębicach zrealizowano wypłaty w/w świadczenia dla 2 rodzin po 4000 zł. W 2020 r. roku wypłacono 1 świadczenie „Za życiem" w wys. 4000,00 zł.

Fundusz alimentacyjny

W 2019 roku w rodzinach uprawnionych, otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego było 125 osób. Natomiast wszystkich dłużników alimentacyjnych w gminie 166 osób.

W 2020 roku liczba osób uprawnionych, otrzymujących świadczenie z funduszu alimentacyjnego wynosiła 133 osoby. Natomiast liczba wszystkich dłużników alimentacyjnych w 2020 r. stanowiła 165 osób.

„Dobry start"

Świadczenie „Dobry start"	Liczba złożonych wniosków	Liczba osób, na które przyznano świadczenie	Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie
2019 rok	**1200**	**1669**	**1197**
2020 rok	**1167**	**1602**	**1165**

Źródło: opracowanie MGOPS Ziębice

Świadczenie wychowawcze /500+/

Świadczenie wychowawcze (500+)	Liczba złożonych wniosków	Liczba dzieci, na które przyznano świadczenie	Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie
2019 rok	**1754**	**2471**	**1564**
2020 rok	**180**	**2442**	**1541**

Źródło: opracowanie MGOPS Ziębice

W 2020 roku nie było wymagane składanie wniosków na 500+, ponieważ okres zasiłkowy trwał od 01-07-2019 do 31-05-2021.
180- to liczba wniosków złożonych w większości na nowo urodzone dzieci.

Świadczenia opiekuńcze

l. p	Wyszczególnienie	Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie w 2019 r.	Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie w 2020 r.
1.	Zasiłek pielęgnacyjny	490	490
2.	Świadczenie pielęgnacyjne	76	75
3.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	25	27
4.	Zasiłek dla opiekuna	9	6
5.	**Razem**	**600**	**598**

źródło: opracowanie MGOPS Ziębice

Świadczenia rodzinne

L.p	Wyszczególnienie	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń w 2019 roku	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń w 2020 roku
1.	Zasiłek rodzinny	817	657
2.	Dodatki do zasiłku rodzinnego z tego z tytułu	-	-
2.1	- urodzenia dziecka	49	34
2.2	- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	35	25
2.3	- samotnego wychowywania dziecka	55	43
2.4	-kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	96	81
2.5	- rozpoczęcia roku szkolnego	480	422
2.6	- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejsce zamieszkania	147	96
2.7	- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	145	134

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

W 2020 r. 79 rodzinom wypłacono świadczeń pod nazwą *Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.* Natomiast w roku 2019 świadczenie wypłacono 100 rodzinom.

Świadczenie rodzicielskie

W 2020 r. świadczenie rodzicielskie wypłacono dla 43 rodzin. Natomiast w 2019 roku na rzecz 55 rodzin.

3. Dominujące problemy społeczne Gminy Ziębice w świetle badań

Wyniki przeprowadzonej ankiety

Ankieta dla uczniów

W badaniu wzięło udział 207 osób. Najwięcej w wieku 16 – 18 lat, czyli uczniów szkoły średniej.

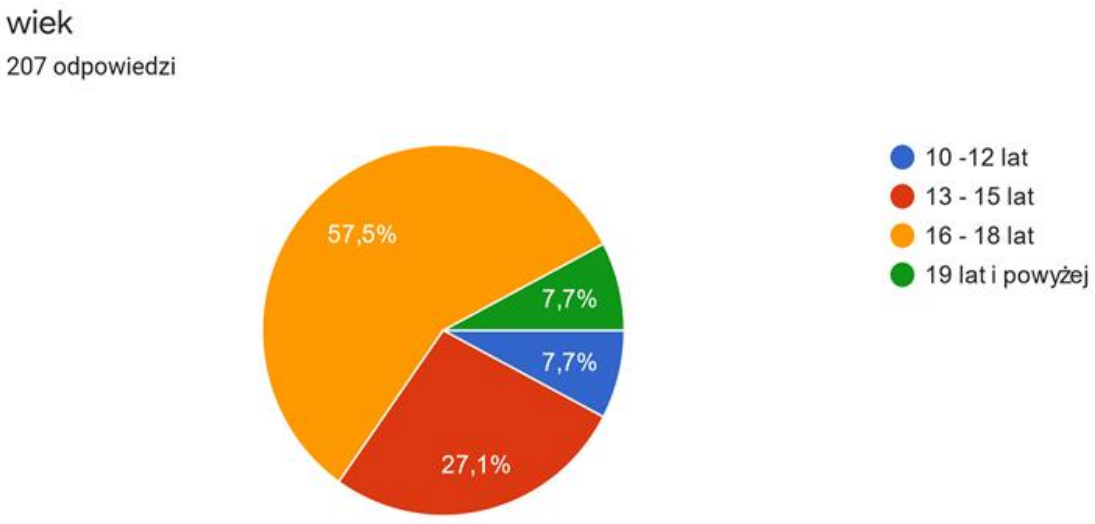

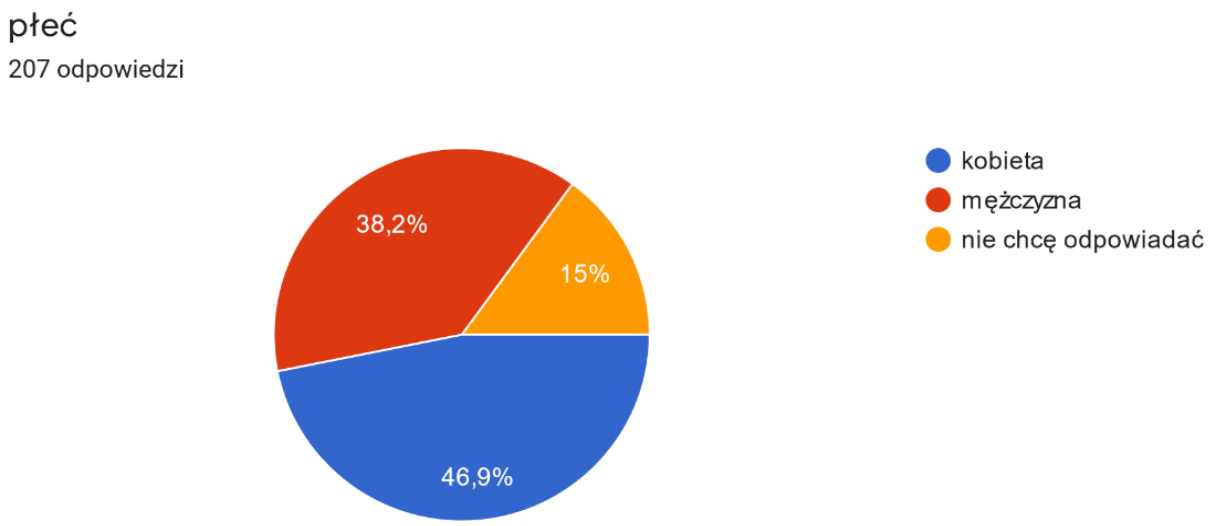

Większość ankietowanej młodzieży to mieszkańcy Ziębic.

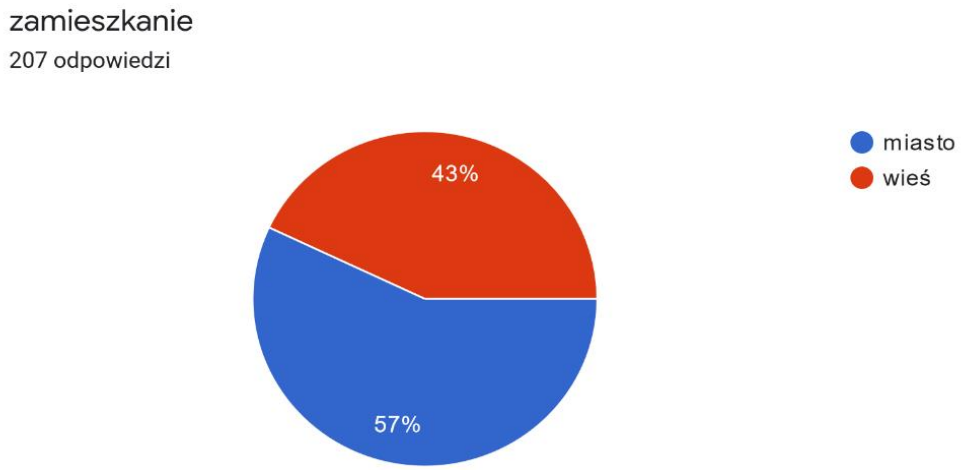

Można śmiało stwierdzić, że uczniowie wiedzą czym jest zjawisko cyberprzemocy.

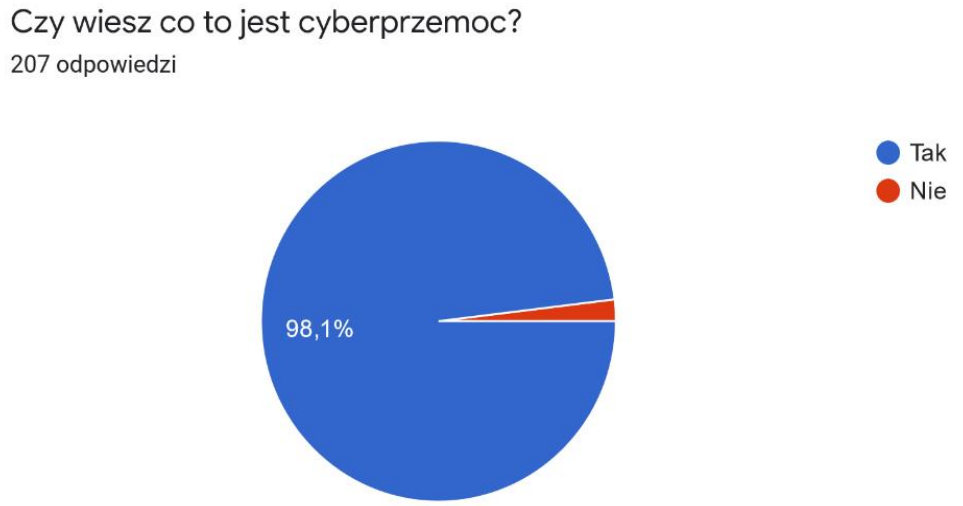

31 % ankietowanej młodzieży uważa, że doświadczyło cyberprzemocy.

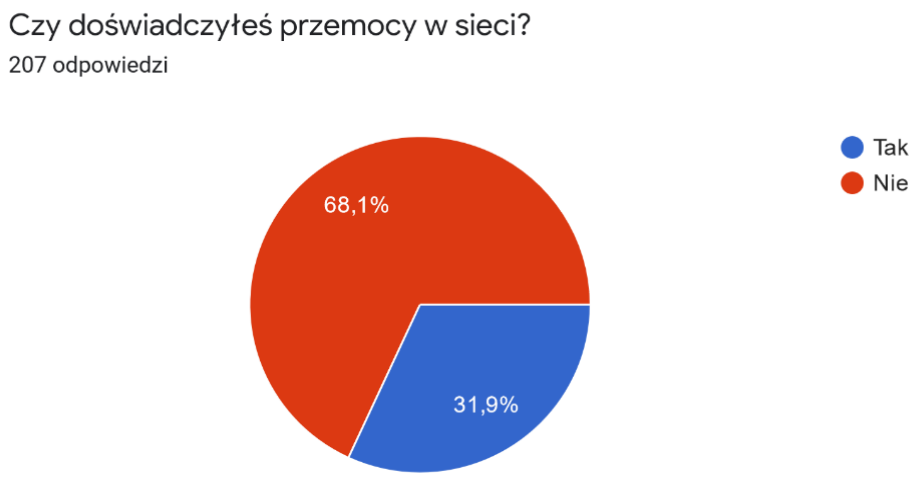

Uczniowie zdają sobie sprawę z tego, czym jest zjawisko nietolerancji.

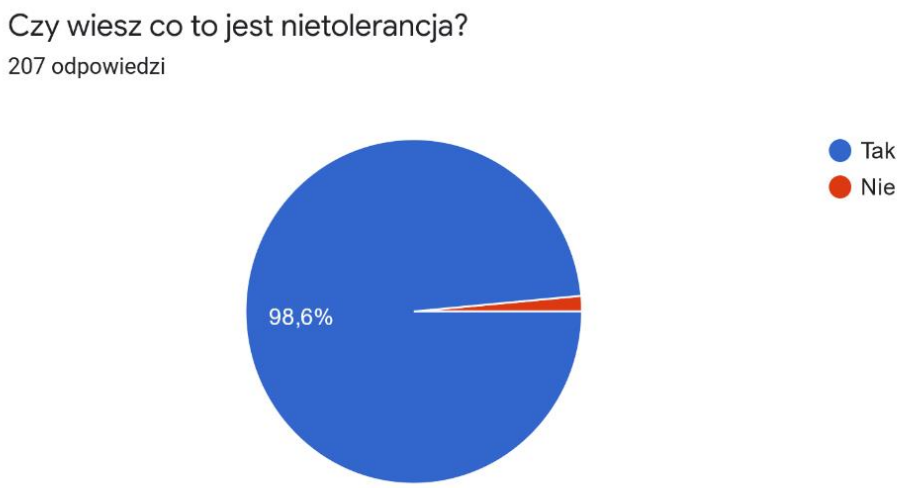

Aż 1/3 badanych osób czuła się prześladowana.

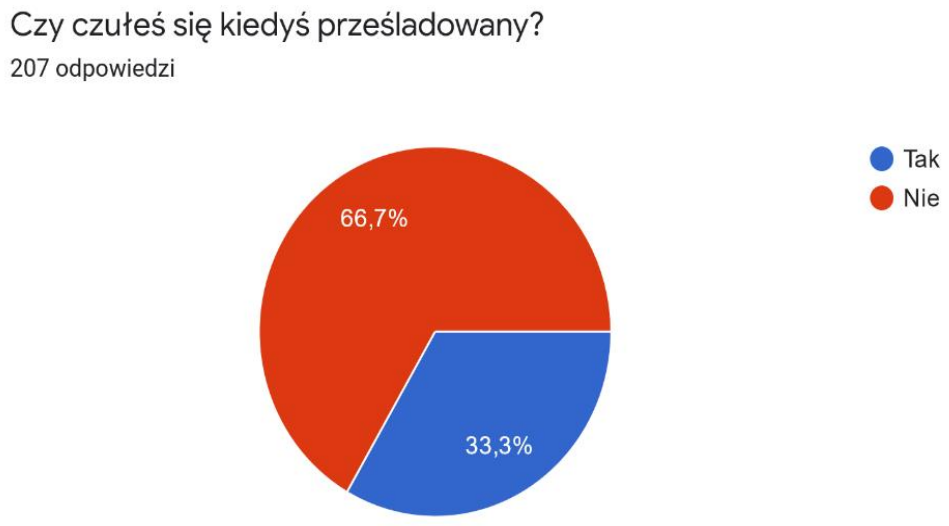

Prawie połowa badanych przyznaje się w ankiecie do spożywania alkoholu. Należy pamiętać, że zdecydowana większość uczniów, którzy wzięli udział w badaniu to osoby niepełnoletnie.

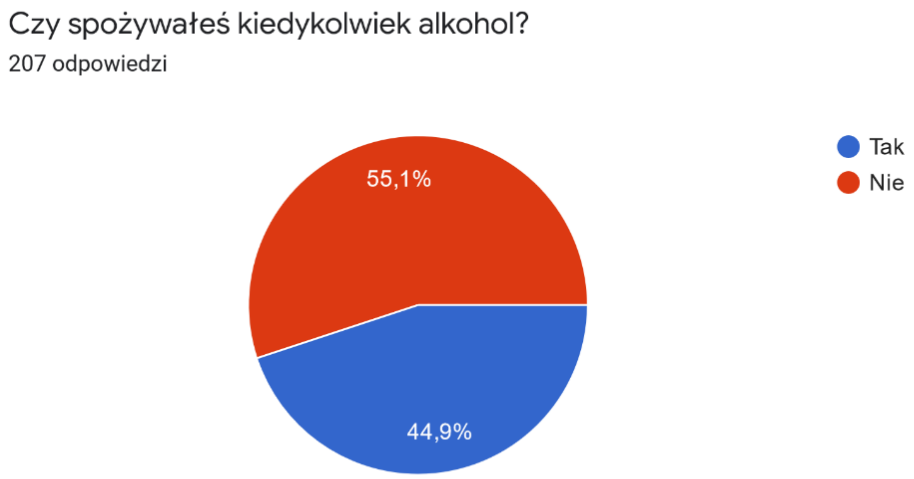

Mniejsza część badanych uczniów (1/3) zaznaczyła, że paliła papierosy lub e – papierosy.

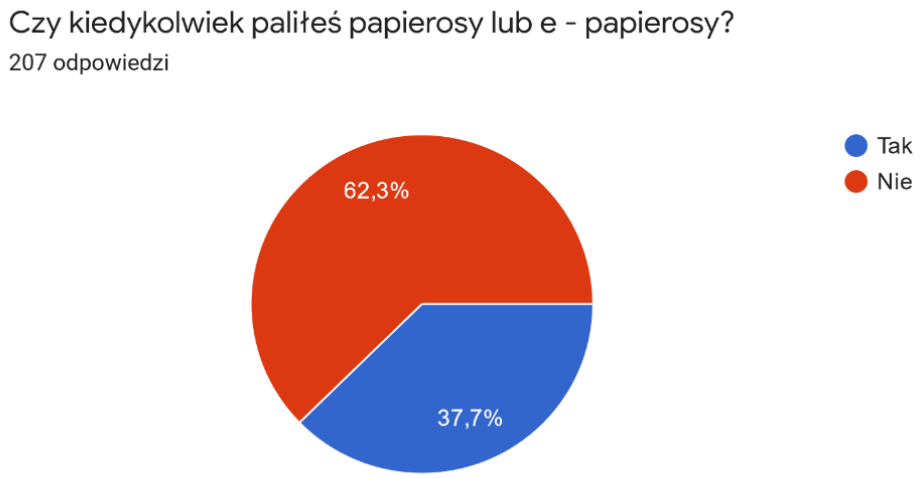

Prawie 10 % młodzieży ma za sobą doświadczenia z narkotykami bądź dopalaczami.

Większość badanych uczniów uważa, że osoby niepełnoletnie nie mają na terenie Gminy trudności w zakupie alkoholu.

Czy uważasz, że na terenie Gminy Ziębice jest trudność w zakupie alkoholu przez osobę nieletnią?
207 odpowiedzi

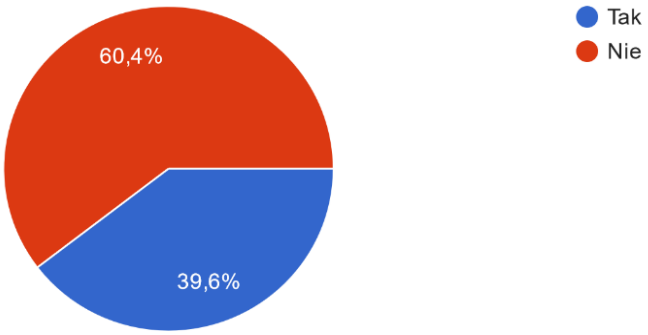

Duża część badanych (prawie 50 %) uważa, że na terenie Gminy Ziębice nie ma problemu z dostępem do narkotyków i dopalaczy.

Czy uważasz, że na terenie Gminy Ziębice można zakupić dopalacze lub narkotyki?
207 odpowiedzi

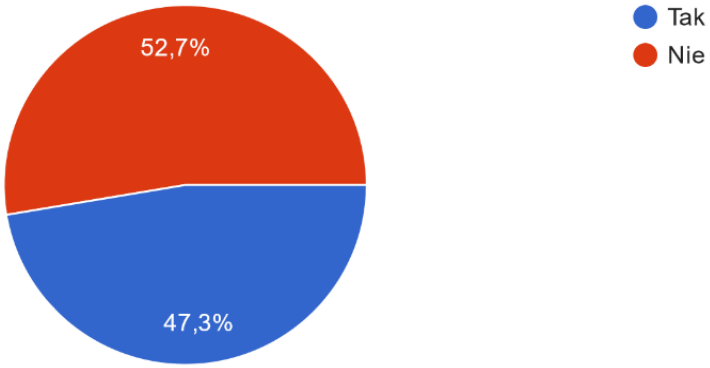

Kolejne pytania dotyczyły doświadczenia przez młodzież przemocy. 30 % badanych osób czuło się ofiarą przemocy w szkole, prawie tyle samo doświadczyło przemocy ze strony grupy rówieśniczej, najmniej, bo 10 % dotkniętych zostało przemocą domową.

Czy byłeś kiedyś ofiarą przemocy w szkole?
207 odpowiedzi

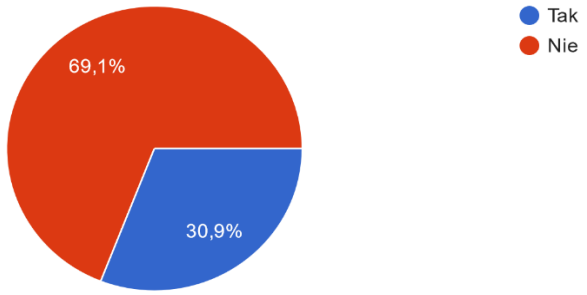

Czy byłeś kiedykolwiek ofiarą przemocy w grupie rówieśniczej?
207 odpowiedzi

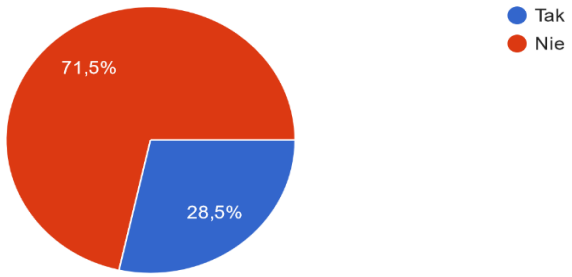

Czy byłeś kiedykolwiek ofiarą przemocy domowej?
207 odpowiedzi

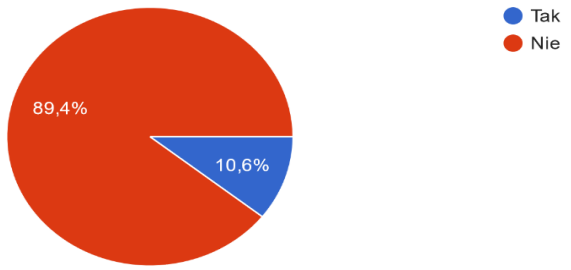

Prawie 1/5 badanych uczniów przyznało, że było sprawcami przemocy domowej.

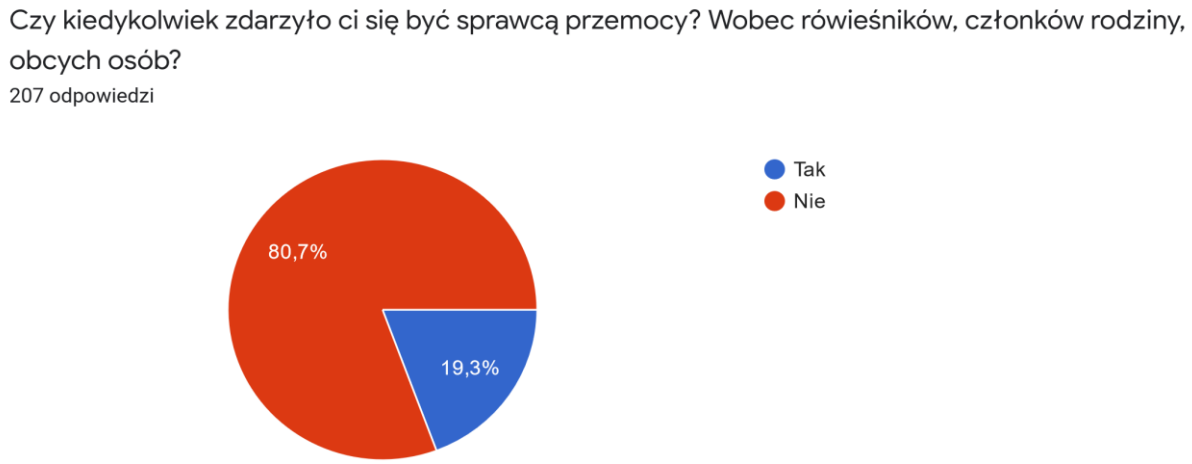

Prawie 39,6 % badanych złamało prawo.

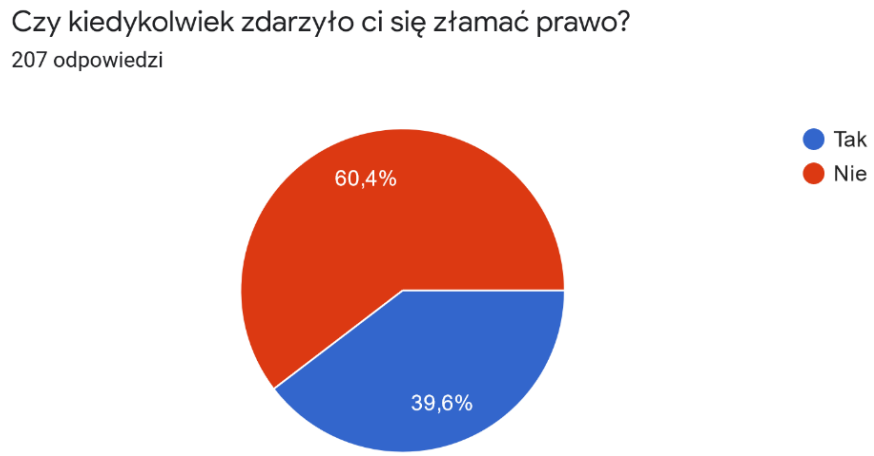

Aż 1/3 ankietowanych uczniów przyznała, że miała myśli samobójcze.

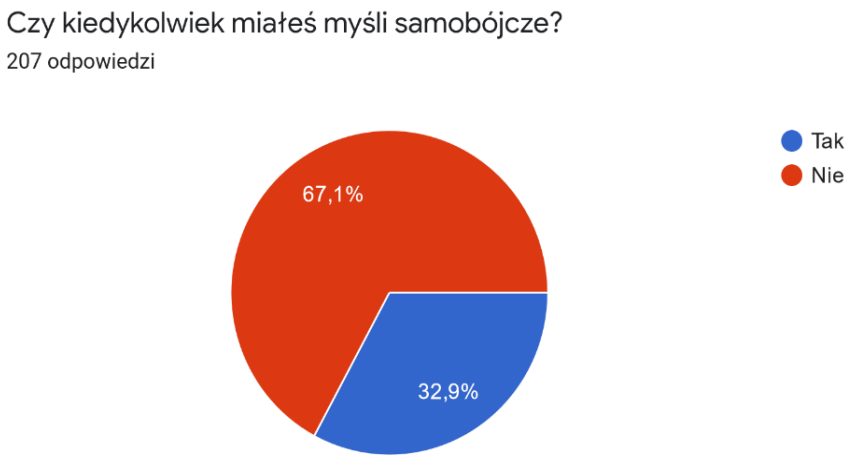

Budujący jest wynik pytania o świadomość możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach trudnych. 78,3 % badanych wie, gdzie jej szukać.

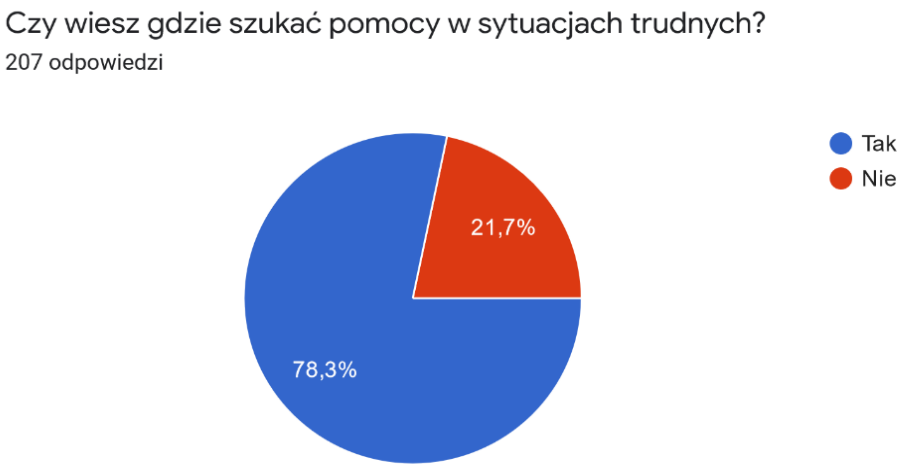

Dwa kolejne pytania dotyczyły reakcji na krzywdę i potrzebę pomocy wśród rówieśników. Ponad 2/3 badanych zauważa, że rówieśnik potrzebuje pomocy, jednak tylko 12,5 % starało się takiemu rówieśnikowi udzielić pomocy i wsparcia.

Czy zdarzyło się, że zauważyłeś, że twój rówieśnik potrzebuje pomocy?
207 odpowiedzi

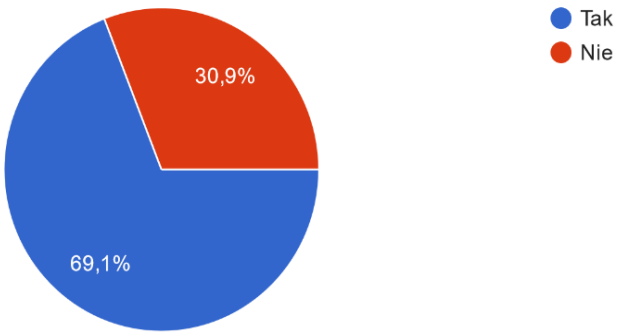

Jeżeli zaznaczyłeś odpowiedź tak, czy starałeś się mu pomóc?
152 odpowiedzi

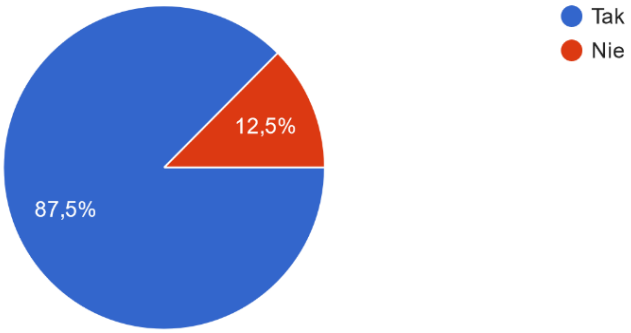

Kolejne pytania dotyczyły pomocy pedagoga, psychologa bądź terapeuty. Ponad 30 % badanych uczniów korzystało już z takiej opieki. Prawie 70 % respondentów deklaruje, że z takiej pomocy skorzysta.

Czy kiedykolwiek korzystałeś z pomocy pedagoga, psychologa, terapeuty?
207 odpowiedzi

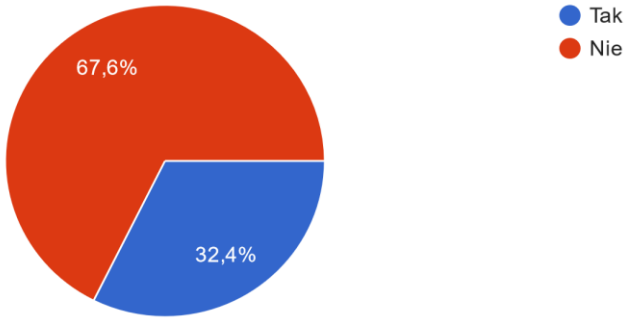

Czy znajdując się w trudnej sytuacji skorzystałbyś z pomocy pedagoga, psychologa, terapeuty?
207 odpowiedzi

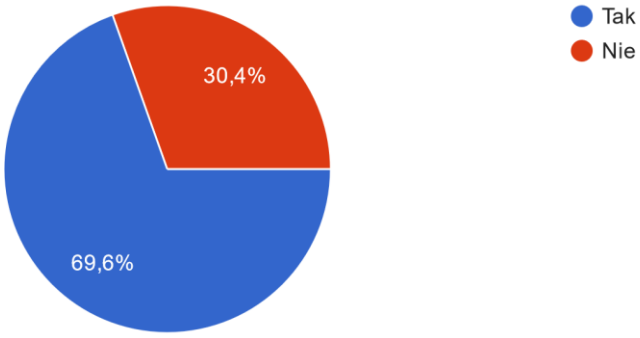

Osoby, które zadeklarowały, że nie skorzystałyby z takiej pomocy, zapytano o powód. Oto niektóre odpowiedzi:

- Bo nie chciało by mi się chodzić tan i płacić
- Mam od tego inne osoby
- Płacenie za pomoc brak gwarancji
- Nie ufam im
- Wstydziłbym się
- Bo mogę sobie sama poradzić

- Nie ufam ludziom
- Poradzę sobie sama
- Zawsze starałem się pomóc sobie sam bo zawsze dostawałem odpowiedź że przesadzam
- Bo nie
- Ponieważ czuję, że takie osoby nie są mi w stanie pomóc
- Ponieważ nie uznałam to za zbyt pomocne
- Od tego mam rodziców
- Ponieważ nie potrafię rozmawiać o swoich problemach
- Większość takich "specjalistów" nigdy nie było w takich lub podobnych sytuacjach
- Dałbym sobie radę sam
- Zawsze znajdę rozwiązanie na mój problem. Chociaż czasem rozmawiam anonimowo z psychologiem
- Bo sam potrafię o siebie zadbać
- Nie czułbym do niego zaufania
- Bo się boje
- Strach wygadania się komuś
- Bo nie mam problemów
- Bo mama mi zabrania
- Ponieważ nauczyciele próbują wybrnąć z różnego typu sytuacji
- Nie wiem
- Bo już nic mi nie pomoże
- Uważam, że dałoby się samemu znaleźć rozwiązanie problemu, a rozmowa jest bezcelowa
- Bo nie mam zaufania do nich
- Boje się ze mi nie pomogą
- Wolę skonsultować się z osobami mi bliskimi, które znam, na których mogę polegać

Ankieta dla dorosłych mieszkańców

Metryczka

Płeć

63.6 %	kobieta	105
35.2 %	mężczyzna	58
1.2 %	inna	2

wiek

1.2 %	do 18 r.ż	2
7.9 %	18 - 25 lat	13
40.6 %	26 - 40 lat	67
37.0 %	41 - 59 lat	61
11.5 %	60 - 70 lat	19
1.8 %	powyżej 70 r.ż	3

Miejsce zamieszkania

77.6 %	miasto	128
22.4 %	wieś	37

Grupa społeczna

77.6 %	osoba pracująca	128
6.1 %	osoba bezrobotna	10
4.2 %	uczeń - student	7
12.1 %	emeryt, rencista	20

1. Czy są Państwo zadowoleni z warunków Życia w Gminie Ziębice?

18.2 %	zdecydowanie nie	30
33.3 %	raczej nie	55
39.4 %	raczej tak	65
4.8 %	zdecydowanie tak	8
4.2 %	nie mam zdania	7

Jak oceniają Państwo skalę występowania i uciążliwości alkoholizmu w Gminie Ziębice?

30.3 %	bardzo duży problem	50
49.1 %	raczej duży problem	81
12.1 %	raczej mały problem	20
1.2 %	bardzo mały problem	2

0.6 %	brak problemu	1
6.7 %	nie mam zdania	11

Jak oceniają Państwo skalę występowania i uciążliwości ubóstwa w Gminie Ziębice?

18.8 %	bardzo duży problem	31
52.7 %	raczej duży problem	87
18.8 %	raczej mały problem	31
2.4 %	bardzo mały problem	4
1.2 %	brak problemu	2
6.1 %	nie mam zdania	10

Jak oceniają Państwo skalę występowania trudnej sytuacji rodzin wielodzietnych i niepełnych w Gminie Ziębice?

15.2 %	bardzo duży problem	25
30.9 %	raczej duży problem	51
27.3 %	raczej mały problem	45
4.2 %	bardzo mały problem	7
3.0 %	brak problemu	5
19.4 %	nie mam zdania	32

Jak oceniają Państwo skalę występowania trudności ludzi starszych w Gminie Ziębice?

23.0 %	bardzo duży problem	38
42.4 %	raczej duży problem	70
24.2 %	raczej mały problem	40
1.8 %	bardzo mały problem	3
1.8 %	brak problemu	3
6.7 %	nie mam zdania	11

Jak oceniają Państwo skalę występowania trudności ludzi niepełnosprawnych w Gminie Ziębice?

27.3 %	bardzo duży problem	45
39.4 %	raczej duży problem	65
17.6 %	raczej mały problem	29
1.2 %	bardzo mały problem	2
1.2 %	brak problemu	2
13.3 %	nie mam zdania	22

Jak oceniają Państwo skalę występowania trudności mieszkaniowych w Gminie Ziębice?

33.3 %	bardzo duży problem	55
35.2 %	raczej duży problem	58
21.8 %	raczej mały problem	36
3.0 %	bardzo mały problem	5
0.6 %	brak problemu	1
6.1 %	nie mam zdania	10

Jak oceniają Państwo skalę występowania bezrobocia w Gminie Ziębice?

39.4 %	bardzo duży problem	65
29.1 %	raczej duży problem	48
17.6 %	raczej mały problem	29
4.2 %	bardzo mały problem	7
3.6 %	brak problemu	6
6.1 %	nie mam zdania	10

Czy uważają Państwo, że w gminie Ziębice funkcjonują osoby, które świadomie nie chcą podjąć pracy, mimo istnienia oferty?

5.5 %	zdecydowanie nie	9
11.5 %	raczej nie	19
27.9 %	raczej tak	46
53.3 %	zdecydowanie tak	88
1.8 %	nie mam zdania	3

Czy byli Państwo kiedykolwiek świadkami lub uczestnikami zjawiska przemocy domowej?

19.4 %	zdecydowanie nie	32
29.1 %	raczej nie	48
21.8 %	raczej tak	36
23.6 %	zdecydowanie tak	39
6.1 %	nie wiem	10

Czy uważają Państwo, że zjawisko przemocy domowej należy zgłosić odpowiednim służbom, aby rozwiązać ten problem?

2.4 %	zdecydowanie nie	4
1.8 %	raczej nie	3
27.3 %	raczej tak	45
67.3 %	zdecydowanie tak	111
1.2 %	nie mam zdania	2

Czy uważają Państwo, że ignorowanie zjawiska alkoholizmu, przemocy, narkomanii itp jest milczącym przyzwoleniem na występowanie takich sytuacji w Gminie Ziębice?

7.3 %	zdecydowanie nie	12
8.5 %	raczej nie	14
33.3 %	raczej tak	55
50.9 %	zdecydowanie tak	84

Czy w przypadku zaobserwowania sytuacji z poprzedniego pytania powiadomią Państwo odpowiednie służby?

6.1 %	zdecydowanie nie	10
14.5 %	raczej nie	24
42.4 %	raczej tak	70
37.0 %	zdecydowanie tak	61

Jakie negatywne zjawiska obserwują Państwo wśród dzieci i młodzieży Gminy Ziębice - można zaznaczyć kilka

57.0 %	brak pozytywnych wzorców	94
30.3 %	przemoc w rodzinie	50
68.5 %	alkohol i papierosy	113
63.0 %	narkotyki i dopalacze	104
66.7 %	zaniedbania wychowawcze	110
60.0 %	agresja	99
47.3 %	demoralizacja	78
69.7 %	niszczenie mienia	115
83.0 %	wulgarność	137

Jaka jest Państwa zdaniem skala problemu uzależnień w Gminie Ziębice (alkohol, narkotyki, dopalacze itp)

21.8 %	bardzo wysoka	36
60.0 %	raczej wysoka	99

9.7 %	raczej niska	16
1.8 %	bardzo niska	3
6.7 %	nie mam zdania	11

Czy Państwa zdaniem spożycie alkoholu wśród mieszkańców Gminy Ziębice....

3.0 %	maleje	5
49.7 %	rośnie	82
47.3 %	jest na stałym poziomie	78

Jak często Państwo spożywają alkohol?

17.6 %	jestem abstynentem	29
59.4 %	bardzo rzadko (okazjonalnie)	98
18.2 %	kilka razy w miesiącu	30
2.4 %	kilka razy w tygodniu	4
2.4 %	codziennie	4

Czy w związku ze spożyciem alkoholu mieli Państwo kiedykolwiek wymienione problemy? (można zaznaczyć kilka)

15.8 %	kłótnia	26
3.0 %	prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu	5
6.7 %	agresja	11
4.8 %	urlop "na żądanie"	8
6.1 %	problemy zdrowotne	10
2.4 %	byłem/jestem uzależniony	4
77.0 %	nigdy takiego nie miałem	127

Czy palą Państwo papierosy lub e - papierosy?

35.2 %	tak	58
64.8 %	nie	107

Czy kiedykolwiek zażywali Państwo narkotyki lub dopalacze?

9.1 %	tak	15
90.9 %	nie	150

Czy Państwa zdaniem ilość punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Ziębice powinna...

3.0 %	zostać zwiększona	5
38.8 %	zostać zmniejszona	64
58.2 %	pozostać na stałym poziomie	96

Czy byli Państwo kiedykolwiek świadkiem sprzedaży alkoholu na terenie Gminy Ziębice osobom niepełnoletnim?

44.8 %	tak	74
55.2 %	nie	91

Czy byli Państwo kiedykolwiek świadkiem sprzedaży alkoholu na terenie Gminy Ziębice osobom nietrzeźwym?

84.2 %	tak	139
15.8 %	nie	26

Czy będąc w sytuacji kryzysowej wiedzą Państwo gdzie szukać pomocy?

71.5 %	tak	118
28.5 %	nie	47

Alkoholizm

W gminie Ziębice występuje problem alkoholizmu. Nie zauważono (z perspektywy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) znacznej tendencji wzrostowej. Problemami indywidualnymi Komisja zajmuje się na podstawie zgłoszenia. Na terenie Gminy dominują zgłoszenia od członków rodziny (najczęściej współmałżonka, rodzica, rodzeństwa), sygnały pochodzące od pracowników socjalnych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji w Ziębicach oraz kuratorów społecznych i zawodowych. Zdarzały się pojedyncze zgłoszenia od pracodawcy oraz sąsiadów.

Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mają w swoich zadaniach wyznaczone przeprowadzanie rozmów motywacyjnych z osobami uzależnionymi oraz osobami z ich bliskiego otoczenia, które w ujęciu naukowo – społecznym traktowane są jako osoby współuzależnione.

Osoby tkwiące w problemie uzależnienia ze swoimi bliskimi, związani wspólnym miejscem zamieszkania, posiadaniem potomstwa, wspólnymi finansami, mają trudność z uświadomieniem sobie, że są współuzależnione i również potrzebują terapii. Komisja ma na celu uświadomienie im, że to ich potrzeby są ważne i należy przede wszystkim zadbać o ich bezpieczeństwo oraz komfort fizyczny i psychiczny. W gminie działa od wielu lat grupa współuzależnionych – spotyka się co drugi piątek w Ziębickim Centrum Kultury, gdzie znajduje się Gminne Centrum Pomocy. Oprócz wspólnych spotkań, wzmacnianych terapią, członkowie grupy co roku biorą udział w wyjazdach terapeutycznych. W grupie spotykają się osoby w różnym wieku i różnej płci. W zakresie edukacji społecznej należy dołożyć wszelkich starań, aby uświadomić osobom współuzależnionym, że problem uzależnienia bliskich dotyka ich równie mocno, jak i samych chorych i zapewnić stały dostęp do opisanej grupy.

Niestety wśród społeczeństwa utrwalił się stereotyp, że po zgłoszeniu osoby uzależnionej „Gmina wyśle Policję lub Straż Miejską i wywiezie delikwenta jak najdalej od rodziny". W Polsce nie istnieje zakaz spożywania alkoholu ani też instytucja przymusowego leczenia uzależnienia. Wielu zgłaszających, po usłyszeniu tej informacji przeżywa załamanie i niemoc. Zdarza się i tak, że bliscy zgłaszają osobę uzależnioną do Komisji, a po pewnym czasie wycofują zgłoszenie twierdząc, że sytuacja uległa poprawie, a incydent był jednorazowy. W takim przypadku Komisja nie może podjąć żadnych działań.

Zgodnie z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „Osoby, (…) jeżeli uzależnione są od alkoholu, zobowiązać można do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego. O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego orzeka sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy, w postępowaniu nieprocesowym. Sąd wszczyna postępowanie na wniosek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub prokuratora. Do wniosku dołącza się zebraną dokumentację wraz z opinią biegłego, jeżeli badanie przez biegłego zostało przeprowadzone.”[4]

Sąd wzywa osobę, w stosunku do której orzeczony został prawomocnie obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu, do stawienia się dobrowolnie w oznaczonym dniu we wskazanym zakładzie lecznictwa odwykowego w celu poddania się leczeniu, z zagrożeniem zastosowania przymusu w wypadku uchylania się od wykonania tego obowiązku. Sąd zarządza przymusowe doprowadzenie do zakładu leczniczego osoby uchylającej się od stawienia w zakładzie leczniczym, przez organ Policji. W praktyce jednak jest to działanie nieskuteczne.

Sąd często odrzuca wnioski Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ziębicach jako bezzasadne. Wymieniona wcześniej ustawa precyzuje, jakie przesłanki muszą być spełnione, aby sąd zajął się zgłaszaną sprawą. „Osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny” mogą być objęte takim działaniem.

W praktyce procedury trwają bardzo długo – na rozstrzygnięcie sądu wobec matki nadużywającej alkoholu, sprawującej opiekę nad małoletnimi dziećmi, czeka się 2 – 3 miesiące i dłużej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych winna kierować osoby, co do których istnieją przesłanki, że są uzależnione na badanie biegłych: psychologa i psychiatry. Niestety, takich specjalistów na terenie Gminy nie ma, a osoby kierowane na badania „wyjazdowe” nie docierają. Należy poczynić więc starania, aby podjąć współpracę z w/w biegłymi na zasadzie interwencyjnych dyżurów podczas posiedzeń Komisji. Wówczas byłaby szansa, aby osoby uzależnione przechodziły

[4] Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, (Dz.U. 2021 poz. 1119 z późn. zm.)

badania w tym samym dniu. Być może skróciłoby to czas oczekiwania na orzeczenia sądu.

Jeżeli chodzi o osoby uzależnione na terenie Gminy Ziębice – dominują mężczyźni, aczkolwiek pojawiają się młode kobiety, które wychowują dzieci. Zdarza się, że problem uzależnienia dotyka dwojga partnerów. Często wzywane osoby, po 30 roku życia, uczestniczyły już w posiedzeniach Komisji – miały okresy abstynencji, ale problem znów się pojawiał. Osoby mające problem z alkoholem często decydują się na wszycie podskórne leku – Komisja jednak nie poleca takiego rozwiązania, z uwagi na znikomą skuteczność i brak rekomendacji. Koszt „wszywki" jest wysoki (ok 800 zł) i pacjent pokrywa go samodzielnie.

Niewiele jest osób zgłaszanych do 20 roku życia. Wyniki ankiety pokazują, że inicjację alkoholową przechodzą bardzo młode osoby, jednak do Komisji nie zgłasza się takich osób.

Najczęściej osoby uzależnione w Gminie Ziębice nie pracują, pozostają na utrzymaniu osób najbliższych (rodziców bądź partnera). Wielu uzależnionych zamieszkuje z rodzicami, a ich związki się rozpadły. Osoby uzależnione nie zdają sobie sprawy ze swojego problemu, niechętnie podejmują współpracę z terapeutą – często zgłaszają się do niego, aby otrzymać zaświadczenie o tym, że „podjęły leczenie".

Na terenie Gminy Ziębice obserwuje się zakłócenia porządku przez osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu, mieszkańcy skarżą się na to, że osoby upojone alkoholem pojawiają się w przestrzeni publicznej. Jest to problem bardzo złożony. Osoby „problematyczne" zazwyczaj mają swoje rodziny a ich tryb życia jest własnym wyborem. Odmawiają przyjęcia jakiejkolwiek pomocy, która wiązałaby się z utrzymaniem abstynencji i rezygnacją z picia alkoholu.

Zaobserwować można także nieme przyzwolenie społeczne na taki stan rzeczy. Wielu mieszkańców „nie zauważa" problemu, oby tylko jego nie dotyczył. W ankiecie kilkoro mieszkańców gminy zdradziło, że zdarzało im się prowadzić pojazd będąc pod wpływem alkoholu oraz, że pojawiły się u nich oraz, że pojawiły się u nich problemy związane z nadmiernym spożyciem alkoholu.

Gmina Ziębice właściwie zabezpiecza dostęp do specjalistów osobom mającym problem z alkoholem. W Ziębickim Centrum Kultury działa Gminne Centrum Pomocy, w którym nieodpłatnie udzielają porad specjaliści z zakresu prawa, psychologii oraz uzależnień.

Należy położyć większy nacisk na edukację z w zakresie uzależnień od alkoholu. Trzeba nieustannie uświadamiać mieszkańcom jakie są sygnały zaczynających się problemów z alkoholem, jakie są skutki jego nadużywania oraz gdzie można szukać pomocy.

Kolejną kwestią, regulowaną przez polskie prawo jest sprzedaż alkoholu osobom nieletnim oraz nietrzeźwym. Kwestią drażliwą jest możliwość zakupu napojów alkoholowych przez osoby nieletnie. Ankieta pokazuje, że mieszkańcy uważają, iż osoba nieletnia nie ma problemu z takim zakupem. Oficjalnie jednak nie wpłynęła w tej kwestii żadna skarga ani zgłoszenie. Anonimowe zgłoszenia jednorazowe bardzo trudno zweryfikować. Aby udowodnić winę sprzedawcy w tym zakresie należy bezpośrednio udokumentować taką sytuację. Wskazane więc jest przeprowadzenie akcji tzw. zakupu kontrolowanego przez firmę zewnętrzną mającą doświadczenie w takich sytuacjach.

Pozostałe uzależnienia

W nieco mniejszym stopniu zauważane są w Gminie Ziębice inne uzależnienia: od narkotyków i innych substancji pobudzających oraz dopalaczy, od internetu i gier komputerowych oraz hazardu.

Ankieta wśród młodzieży szkolnej wykazała, że część osób ma za sobą eksperymenty z narkotykami i dopalaczami. Większość w jednej z odpowiedzi stwierdza, że na terenie Gminy nie ma problemu z dostępnością do takich substancji. Należy wykazać szczególną troskę i czujność w obrębie tego zjawiska i dołożyć wszelkich starań do działań profilaktycznych w tym zakresie. Do terapeuty ds. uzależnień działającego w ramach Gminnego Centrum Pomocy zgłaszają się samodzielnie lub z bliskimi, osoby mające problem z używkami i narkotykami.

Swojego czasu dużo uwagi poświęcało się uzależnieniom młodych ludzi od komputerów, gier i internetu. Jednak w dobie pandemii, podczas zdalnego nauczania, problem niejako został rozmyty – uczniowie, w ramach realizacji obowiązku szkolnego, spędzają kilka godzin dziennie przed monitorami komputera. Rodzice nie są w stanie rozgraniczyć, czy jest to tylko czas spędzony w zakresie nauki czy też korzystanie z innych zasobów wirtualnego świata. Faktem jest, że w ostatnim okresie nie zgłaszano problemów w tym zakresie.

Innym rodzajem uzależnienia, dotykającym ludzi w różnym wieku, jest uzależnienie od telefonu. Sygnalizuje się zmiany w zachowaniach ludzi, polegające

na stałym kontakcie z telefonem, również w nocy – nieustanne przeglądanie mediów społecznościowych, publikowanie zdjęć i postów, wirtualne kontakty z innymi osobami. Osoby uzależnione nie zauważają problemu, często uważając, że korzystanie z telefonu przez całą dobę jest niezbędne. Tutaj także swoje piętno odcisnęła pandemia – praca zdalna „wymieszała" czas pracy z czasem prywatnym i zatarła granice pomiędzy nimi. W ramach profilaktyki należy dbać o bogactwo i różnorodność oferty spędzania czasu wolnego i relaksu.

Wraz z rozwojem technologii i cyfryzacji pojawiły się kolejne problemy społeczne: cyberprzemoc oraz oszustwa internetowe. Wypowiedzi w internecie pozwalają zachować anonimowość, łatwo jest kogoś szkalować albo zamieszkać krzywdzące treści. Z kolei pomysłowość oszustów i złodziei umożliwia kradzież pieniędzy, zaciąganie kredytów bądź oszustwa zakupowe. Wskazane w tej sytuacji działania to zwiększenie świadomości oraz edukacja w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego. Ofiarą takich działań, które noszą już znamiona przestępstwa są nie tylko osoby starsze, ale mieszkańcy w każdym wieku.

Pojawiają się na terenie Gminy Ziębice nieliczne przypadki uzależnienia od hazardu, co skutkuje utratą płynności finansowej osoby uzależnionej, jednak osoby te samodzielnie zgłaszają się po pomoc do terapeuty.

Przemoc

Przemoc w rodzinie jest to zamierzone oraz wykorzystujące przewagę siły działanie przeciw członkowi rodziny, które narusza jego prawa i dobra osobiste, tym samym powodujące cierpienie i szkody.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą"[5]. Natomiast definicję osoby najbliższej podaje kodeks karny: „Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba

[5] Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)

pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”[6].

Te definicje nieco komplikują kwestię przemocy domowej, coraz częściej sprawcy przemocy domowej, zapoznani z ustawą, protestują przed uruchomieniem procedury tzw. niebieskiej karty, twierdząc, że nie pozostają z ofiarą przemocy w związku formalnym, chociaż konkubinat jest formą wspólnego pożycia.

„Niebieska Karta" to procedura interwencji w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, składająca się z dokumentacji i metod postępowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia występowania przemocy. Jest ona obowiązująca w policji oraz w pomocy społecznej. Jej używanie zalecane także do stosowania w gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych w przypadkach, gdy w rodzinach występuje też problem alkoholowy.

Podstawowym celem „Niebieskiej Karty" jest rozpoznawanie przemocy oraz usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli powołanych do tego celu służb w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego modelu pracy z rodziną. Podstawą skutecznej procedury oraz oferowanej pomocy jest współpraca wszystkich służb mających kontakty z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie. W przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie działania w pojedynczych osób czy instytucji nie przynoszą pożądanych efektów. Rozpoznanie przemocy w rodzinie oraz wypełnienie „Niebieskiej Karty" przez funkcjonariusza policji, pracownika socjalnego lub członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych to początek procedury pomagania. Każda z tych instytucji ma w swoich ustawowych uprawnieniach możliwość i obowiązek skorzystania z pomocy innych instytucji i organizacji oraz obowiązek współpracy, jeżeli zostanie o to poproszona[7].

Na terenie Gminy Ziębice ma miejsce zarówno przemoc incydentalna, będąca jednorazowym zajściem, podczas którego potencjalne ofiary, bądź osoby postronne wezwały policję, ale również przemoc cykliczna, powtarzająca się wielokrotnie. Osoby objęte procedurą „Niebieskiej Karty” są wizytowane przez policję, kuratorów, pracowników socjalnych biorą udział w spotkaniu Zespołu Interdyscyplinarnego.

Od niedawna ustawa pozwala policji na usuwanie sprawcy przemocy z domu, nakłada również na niego zakaz zbliżania się do ofiar przez określony czas. Niestety,

---

[6] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.)
[7] K. Ślebzak, *Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego*. *Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012, s. 132.

niejednokrotnie ofiary ulegają zapewnieniom sprawcy i same wpuszczają go do miejsca zamieszkania, co po pewnym czasie skutkuje kolejnymi atakami.

Mimo, że społeczność zdaje sobie sprawę, że przemoc jest zła, raczej nie deklaruje gotowości zgłoszenia jej odpowiednim służbom i podejmowania interwencji.

Przemoc można zaobserwować również w szkołach – w przypadku jakichkolwiek symptomów pedagodzy i dyrektorzy szkół starają się natychmiast na nią reagować.

Obecny czas pandemii, izolacji i przebywania ze sobą osób nieustannie, np. podczas kwarantanny, może być zapalnikiem aktów przemocy domowej. Niestety, nauka zdalna w szkołach, brak bezpośredniego kontaktu z uczniami powoduje, że zjawisko takie u najmłodszych trudno jest zauważyć.

Pozostałe problemy

Badanie ankietowe osób dorosłych oraz indywidualne wywiady, sygnalizują inne problemy społeczne występujące na terenie Gminy Ziębice. Zauważany jest problem osób niepełnosprawnych (bariery architektoniczne, brak oferty spędzania czasu wolnego), seniorów (potrzeba ofert skierowanych bezpośrednio do seniorów). Respondenci wskazują również problem bezrobocia, a raczej nie podejmowanie pracy przez część społeczności. Uważają, że taki stan rzeczy powodowany jest przez same osoby zainteresowane – świadczenia socjalne, jakie pobierają, powodują, że mimo młodego wieku nie są one zainteresowane jakimkolwiek zatrudnieniem/

Problemem wskazywanym przez osoby badane jest ubóstwo, zwłaszcza rencistów i emerytów z najniższymi uposażeniami oraz drobnych przedsiębiorców, którym pandemia przyniosła brak popytu, niewypłacalność, konieczność zwolnień pracowników, czy wreszcie zaprzestania prowadzenia działalności.

Dorośli respondenci wskazują również problemy z młodzieżą: demoralizację, brak wzorców do naśladowania, zaniedbania wychowawcze rodziców, agresję, niszczenie mienia, uzależnienia i wulgarność.

4. Wnioski

Sporządzona diagnoza wyodrębniła problemy społeczne Gminy Ziębice. Propozycje zastosowania rozwiązań, w celu ich zmniejszenia bądź wyeliminowania:

- Kontynowanie działalności edukacyjnej wśród dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów w zakresie problematyki uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych;
- Stosowanie kampanii informacyjną w zakresie samo diagnozowania uzależnień;
- Kontynowanie działalności profilaktycznej w szkołach na terenie Gminy Ziębice poprzez finansowanie ze środków „funduszu korkowego" świetlic profilaktycznych, dożywania uczniów, organizacji wypoczynku i zajęć pozalekcyjnych unikając stygmatyzacji dzieci z rodzin problemowych (profilaktyka uniwersalna);
- Dbanie o dostępność do bezpłatnej pomocy specjalistów (terapeuty, psychologa, prawnika);
- Wspieranie osób dotkniętych badaną problematyką na wszystkich możliwych płaszczyznach życia społecznego;
- Próba znalezienia i zatrudnienia biegłego psychologa i psychiatry w celu przeprowadzania badań uzależnienia podczas posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Przeprowadzenie akcji „zakupu kontrolowanego"
- Zacieśnienie współpracy i wymiany informacji pomiędzy Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym, Miejsko – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, dyrektorami i pedagogami szkół na terenie Gminy Ziębice, policją, strażą miejską, kuratorami zawodowymi i społecznymi w celu podniesienia skuteczności wspólnych działań w zakresie rozwiazywania problemów społecznych;
- Przygotowanie oferty dla seniorów i osób niepełnosprawnych;
- Zwiększenie aktywizacji zawodowej;
- Materialne wsparcie rodzin na granicy ubóstwa;
- Kampania informacyjna, zachęcanie do współpracy gminnej społeczności;
- Realizacja programów rekomendowanych;
- Wspieranie oddolnych inicjatyw w tym zakresie,

- Realizowanie założeń i zadań krajowych, wojewódzkich i powiatowych;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia;
- Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach;
- Przeciwdziałanie nietrzeźwości w miejscach publicznych;
- Wspieranie stowarzyszeń abstynenckich.

5. Zakończenie

Diagnoza społeczna to badanie społeczności lokalnej, którego celem jest poznanie potrzeb, oczekiwań i problemów związanych z jakimś określonym zagadnieniem.

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane w celu rozpoznania problemów społecznych nękających społeczność Gminy Ziębice. Źródłem wiedzy o skali i intensywności tych problemów byli mieszkańcy w wieku od lat 10 do 89. Aby uzyskać informacje w badanym temacie zastosowano dwie anonimowe ankiety internetowe, w których wzięło udział ponad 250 osób. Ponadto przeprowadzono szereg rozmów i wywiadów w zakresie gminnej codzienności. Wszyscy respondenci wzięli udział w badaniach dobrowolnie, chętnie odpowiadając na pytania.

Zgromadzone informacje mają pomóc w konstruowaniu kolejnych programów i planów działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i zapobiegania im. Dane dotyczące stanu bieżącego Gminy pokazują, że problemy są podejmowane przez odpowiednie instytucje i rozwiązywane zgodnie z właściwością.

Niektóre zagadnienia wymagają znalezienia konstruktywnych rozwiązań opartych na szeroko rozumianej współpracy instytucjonalnej.